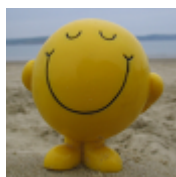

Šťastie

Košík Jozef · Humanitné vedy, Študentské práce

05.05.2010

Tento projekt je z oblasti humanitných vied, konkrétne z filozofie. Jedná sa o tému šťastie. Rozoberá sa tu pohľad na túto tému z minulosti, z helenistického obdobia epikureizmu, ako sa vlastne vnímalo šťastie a slasť v rokoch 341 až 270 pred n.l. Keďže sa jedná o filozofiu, je tu priestor pre viac názorov. Teda druhý pohľad na túto tému je z prítomnosti, moje vlastné úvahy vychádzajúce z naštudovanej literatúry alebo vlastných skúseností. Vzhľadom na to, že sa jedná o pomerne relatívnu problematiku, zameral som sa viac na vlastné názory a pozorovania. Výsledkom projektu je priblíženie sa k odpovedi, čo je to vlastne šťastie.

Úvod

Úvodom tohto projektu by som urobil jedno priznanie. Túto tému som si vybral z určitého dôvodu. Myslím si, že vo svete existujú témy, ktoré by sa mali týkať každého, ktoré by mali oslovovať každého jedinca, ktorý je schopný myslieť. Takou témou je podľa mňa šťastie. My ľudia si veci radi definujeme, či už zo strachu z neznámych vecí, alebo kvôli niečomu inému. V súčasnosti sa šťastie charakterizuje tak, že je to stav spokojnosti so životom, blaho, ktoré pociťujeme ako radosť, spokojnosť, povznesenie, taký stav človeka, ktorý zodpovedá najväčšej vnútornej spokojnosti s podmienkami vlastného bytia, plnosti a pochopeniu života a uskutočneniu jeho ľudského poslania.

Šťastie je splnenie ideálu, dôsledok plného rozvinutia ľudských možností. K šťastiu patrí prvok náhody, ktorý často prichádza ako dar. Ono to znie seriózne, odborne a musím sa priznať, že tam nevidím nijaké klamstvo. Hoci niečo tam pochopiteľne chýba, musíme intuitívne vycítiť, že to nemôže byť celá pravda. Keby sme sa opierali iba o vopred dané formulácie a predstavy, potom by tu ani nebol priestor na filozofovanie. Ja sám ešte predtým, než som si prečítal tieto charakteristiky, som rozmýšľal o šťastí, že je to jav, energia alebo citový stav bytostí, ktorí si uvedomujú samé seba. Odvtedy sa moje zmýšľanie našťastie zmenilo, vycibrilo. Vnímam parametre problematiky komplexnejšie než predtým, čo je asi prirodzený vývoj ľudskej osobnosti. Tak keďže sme si už vyjasnili, s čím máme tú česť sa zaoberať, môžeme sa tomu venovať celou svojou myslou.

Krátky príbeh

Poviem jeden krásny príklad na to, či sa dá jednoznačne posúdiť niekoho šťastie alebo nešťastie. To na úvod, aby sme sa mali nad čím zamýšľať. Máme dvoch pánov, obidvaja

majú už okolo 40 rokov. A tu sú ich situácie. Ten prvý z nich má pomerne vyrovnaný život, peknú manželku, dve deti. Navzájom sa lúbia, nikto by nepomyslel na to, že by tu mohol byť nejaký problém. Nuž ale je tu jedna vec. Náš štyridsiatnik má nejaké finančné problémy. Prejaví sa to samozrejme bojzivosťou, ak ide o pochtívého otca a manžela. Trápi ho to, čo bude s jeho manželkou a hlavne s deťmi, či budú mať z čoho žiť v budúcnosti. Je to dosť dôležitá otázka. Náš pán má strach, a to veru nemá rád nikto. No a mne sa jedná o to, či je šťastný.

Má dve možnosti. Ak je materiálne založený, tak je samozrejme nešťastný. Bola by tu aj druhá strana mince a to tá, že človek si uvedomí, že peniaze nie sú všetko, celá jeho rodina je zdravá, tak nemá prečo smútiť. Keďže ten prvý prípad je obvyklejší ako v minulosti tak aj v súčasnosti, ostaňme pritom, že je nešťastný.

Na javisko udalostí teraz prichádza náš druhý pán, ktorý sedí v blázinci. A to preto, lebo sa od „normálnych“ ľudí líši. Tým, že nevníma svet ako ostatní, ale pozerá sa na život cez skresľujúce okuliare, nevidí realitu. Môžeme to brať ako chorobu. Aj u neho je daná situácia. Sedí si pri okienku, vidí že vonku svieti slniečko, vtáčiky čvirikajú. Po istom čase priletí pestrofarebný motýľ a sadne si na nášho pacienta. On začne vrieskať od šťastia, nevie, čo so sebou. Prežíva neopísateľné šťastie. Nič mu nechýba. On nemusí myslieť na to, čo bude s peniazmi. Kto teda z týchto dvoch je šťastnejší. Ten kto má príjemnú rodinku okolo seba alebo opustený chlapík, ktorému na ničom nezáleží.

„Najšťastnejší je ten, kto má najmenej požiadaviek“ Buddha ([3], 52)

Aké je zaujímavé, že náš pacient si svoje šťastie ani neuvedomil, proste to prežíval. Toto je pre mňa jednoznačne záhada, lebo medzi „normálnymi“ ľuďmi prežíva šťastie ten, ktorý si to aj uvedomuje. Aspoň podľa mňa. Je možné, že tento príklad je do istej miery extrémny, ale podľa mňa sa sem hodí. Nevie, či by so mnou súhlasil, aj sám Epikuros. Ale viem, že sa podobnými vecami celkom určite zaoberal. Tak ho kus priblížim. Bol to antický filozof. Dôležitý faktor je zrejme aj to, že Epikuros žil v období helenistickej.

Helenizmus sa pokladá za významné obdobie antickej kultúry. V období helenizmu sa grécky živel rozšíril ďaleko na východ, kde existovali v Ázii a v Egypte veľké štáty s gréckou vládnuou vrstvou a s mnohými gréckymi mestami a kedy sa v ekonomike, v sociálnom a politickom zriadení i v kultúre prelínali civilizačné prvky grécke s orientálnymi. Helenizmus prenikal aj do západného Stredomoria a pôsobil nielen na Grékov sicílskych a juhoitalských, ale aj na Kartágo a Rím.

Epikuros zo Samu (341-270 pred Kr.)

Bol to grécky filozof obdobia helenizmu, materialista, zakladateľ epikureizmu, nadviazal na Demokritov atomizmus, pričom zmiernil jeho prísny determinizmus a zdôvodnil slobodu vôle tým, že doň zaviedol moment náhody: Epikuros dáva atómom v ich pohybe možnosť odchýlky. Dianie vo svete potom už nie je jednoznačne určené predchádzajúcimi príčinami. Objavujú sa náhody a môže vzniknúť niečo nové, neočakávané. Epikuros vytvoril individualistické etické učenie, podľa ktorého sa za najvyššie dobro považuje slasť a za hlavný predpoklad blaha pokoj duše, cieľom poznania je oslobodiť človeka od strachu z bohov a zo smrti.

Epikurova etika nachádza blaženosť a slasť v umiernenom spôsobe života, ktorý je naplnený duchovnými pôžitkami z filozofického rozjímania. Telesné pôžitky sú krátkodobé a prechádzajú do svojich protikladov, trvalú blaženosť dosahuje iba pokojná duša filozofa. Častokrát sa tvrdí, že jeho učenie je protiklad k stoickému učeniu. Traduje sa, že takéto chápanie vychádza z nepochopenia jeho filozofie.

Obr. 1: Epikuros

Epikurovci

Okolo r. 300 pr. Kr. Epikuros založil v Aténach svoju filozofickú školu. Rozvinul Aristippovu pôžitkársku etiku ďalej a skombinoval ju s Demokritovým učením o atómoch. Hovorilo sa, že epikurovci sa stretávali v jednej záhrade. Nazývali ich preto aj „záhradní filozofi.“ Nad vchodom do záhrady bolo vraj napísané: „Cudzinec, tu ti bude dobre, tu je pôžitok najväčším dobrom.“ Epikuros radí, že výsledný pôžitok treba vždy porovnávať s jeho vedľajším účinkami a tvrdí, že ho nemožno porovnávať s možným väčším, trvalejším a intenzívnejším pôžitkom. Hovorí o možnosti človeka plánovať, a rozplánovať si dávky šťastia a pôžitku, učí teda miernosti a striedmosti.

Epikuros zdôrazňuje, že pôžitok nemusí byť prijímaný len zmyslami, ale patria sem i také hodnoty ako priateľstvo a umelecký zážitok. Predpokladom pôžitku zo života sú okrem toho staré grécke ideály ako sebaovládanie, miernosť a duševný pokoj. Takto nám aj duševný pokoj pomôže znášať bolesti. Často to boli ľudia bojací sa bohov, ktorí vyhľadávali Epikurovu záhradu. V tejto súvislosti bolo Demokritovo učenie o atómoch užitočným prostriedkom proti náboženstvu a poverčivosti. Aby človek mohol viesť dobrý život, je dôležité prekonať strach zo smrti. V tejto otázke siahol Epikuros po Demokritovom učení o „duševných atómoch“.

Demokritos neveril v posmrtný život, pretože „duševné atómy“ sa pri našej smrti rozptýlia na všetky strany. „Takže, prečo by sa mal človek báť smrti?“ povedal Epikuros. „Kým sme, nie je smrť, a len čo nastane už predsa nie sme“, tak aký strach zo smrti? Epikuros zhrnul svoju oslobodzujúcu filozofiu v tzv. „štyroch liečivých prostriedkoch“: **Bohov sa netreba báť. Zo smrti si netreba robiť starosti. Dobro sa dá ľahko dosiahnuť. Zlu sa dá ľahko vyhnúť.**

V gréckej spoločnosti nebolo nič nové porovnávať úlohu filozofa s umením liečiť. Človek by sa mal podľa toho vyzbrojiť „filozofickou lekárničkou“, ktorá obsahuje tieto štyri dôležité lieky. Na rozdiel od stoikov sa epikurovci málo zaujímali o politiku a spoločenský život. „Ži v tajnosti!“, radil Epikuros. Po Epikurovej smrti sa však jeho žiaci vyvinuli smerom k jednostrannej pôžitkárskej vášni. Ich mottom bolo bolo: „Ži pre tento okamih“. Preto sa aj dnes slovo epikurejec používa v znevažujúcom zmysle na označenie pôžitkárskeho človeka.

„Nie je dôležité, ako dlho žijeme, ale ako šťastne žijeme.“ [6] V každom prípade je mi ľúto, ako to dopadlo s jeho žiakmi, že sa nechali zdeformovať od pôvodného ideálu. Ale na druhej strane je možné, že to bolo nevyhnutné práve predchádzajúcimi skutkami samotného Epikura. Ale do kauzality sa teraz veľmi miešať nechcem, to je druhý príbeh. Aby sme lepšie spoznali Epikura, musíme si vysvetliť jedno nové slovíčko. Ním je utilitarizmus. A teraz vysvetlenie.

Utilitarizmus

Utilitarizmus je etická teória, ktorá pokladá za úplné kritérium mravnosti konania jeho užitočnosť. Zakladateľ utilitarizmu Jeremy Bentham vymedzil jeho základný princíp ako zabezpečenie čo najväčšieho šťastia pre čo najväčší počet ľudí uspokojením ich osobných záujmov. Mravnosť statku možno matematicky vyčíslieť ako bilanciu blaha a utrpenia, ktoré sú dôsledkom konania. J. S. Mill zaviedol do utilitarizmu princíp kvalitatívneho hodnotenia blaha, požiadavku uprednostňovať duševný pôžitok pred telesným. Rôzne druhy utilitarizmu vznikajú v závislosti od toho, či sa pri formulácii kritéria užitočnosti zameriavajú na úžitok pre daný subjekt, pre iných alebo pre spoločnosť ako celok.

A otázka by teraz mohla znieť, na čo je to všetko potrebné vedieť. Jedná sa o to, že Epikuros sa považuje za predchodcu klasického utilitarizmu. Nie iba on, ale je dôležitou osobnosťou tejto problematiky. Druhým by mohol byť Aristoteles. A pochopiteľne častokrát sa stáva, že ich porovnávajú. Obidvaja považovali za prirodzené ľudské snaženia usilujúce sa vyhnúť bolesti. Epikuros bližšie vymedzil svoje chápanie bolesti ako telesnú bolesť a duševný nepokoj. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Epikurove chápanie rozkoše je odlišné v porovnaní s Aristotelom. U Aristotela je rozkoš chápaná ako prostriedok dosiahnutia najvyššieho dobra, ktoré má tiež svoj hedonistický a eudaimonistický rozmer.

Pre Epikura rozkoš je začiatkom, ale tiež cieľom blaženého života. Z toho vyplýva, že v jeho chápaní je rozkoš vlastne najvyšším dobrom. Neexistenciu bolesti u Epikura možno chápať aj ako prvú a najnižšiu formu rozkoše, čo vytvára predpoklady pre to, aby ostatné formy príjemného mohli byť kvalitatívne vyššie, teda lepšie. Podľa jeho názoru rozumnosť nás vedie k poznaniu, že nemožno žiť príjemne, keď nežijeme rozumne, krásne a spravodlivo. Na druhej strane však nemožno žiť rozumne, krásne a spravodlivo, keď nežijeme aj príjemne.

Po preštudovaní názorov rôznych autorov zaoberajúcimi sa touto problematikou som dospel k záveru, že s väčšinou nesúhlasím. Sem patrí napríklad Jiřina Popelová. Ona tvrdí, že: **„Pre Epikura je rozkoš vždy telesná.“** ([5], 97). Argumentoval by som asi tým, že podľa neho získať priateľstvo je najväčším dobrom a vedie to k blaženosti

celého života. **“Bez dôvery nie je priateľstvo.”** [6] Takže tu môžeme pociťovať, že predsa len to má výrazný rozmer duševných kvalít. Samozrejme vo svete nie som jediný, kto súhlasí s týmto názorom. Sporným tvrdením o Epikurovej etike je aj Popelovej názor, že Epikuros viedol ľudí k tomu, aby odmietali rozkoše, ktoré vedú k bolesti.

Epikurovmu chápaniu užitočnosti ako kritéria mravnosti môžeme vyčítať predovšetkým neujasnenosť vzťahov, v ktorých môže vystupovať užitočnosť a v ktorých to nemusí byť spravodlivé konanie. Možno vlastne konštatovať, že identifikácia užitočného a spravodlivého veľmi zjednodušuje predstavu o ich uplatnení v spoločenských vzťahoch. Riešením tohto zjednodušenia nie je ani fakt, že Epikuros obmedzuje užitočnosť záujmami celku. Je tu určitý predpoklad, že záujem celku by mohol byť tým rozhodujúcim pre určenie toho, čo je pre tento celok užitočné. Musím sa priznať, že s Epikuirom vo väčšine vecí súhlasím, jeho učenie má hlavu aj päť. Len jeho učenie si treba rozumne vyložiť. A čo je to „rozumne“ je na každom z nás.

Návrat do prítomnosti

A teraz sa môžeme vrátiť do prítomnosti. Lebo pre nás je dôležitejšie to, čo znamená šťastie v súčasnosti než to, čo to znamenalo pre starých Grékov. V úvode som spomínal príklad na relatívnosť pojmu šťastie. Pojem si ľudia často mýlia vopred danou skutočnosťou. Ľudia sú všeobecne takí, že si veci začnú vážiť v momente keď to už stratili, alebo práve strácajú. Ak má náš sused krásny dom, nové auto a my zas nemáme, máme iba malinký domček, nesmúťme. Ten dom je malý. Ale je náš, a to je hlavné. Tí menej materiálne zabezpečení považujú za šťastných ľudí predovšetkým tých, ktorí disponujú dostatočným bohatstvom.

Z toho nakoniec vyplýva nádherný život plný fantastických ale neplnohodnotných vecí, no zároveň plodiaci závisť a nenávisť. Takíto závistlivci uznávajú tiež nesprávne hodnoty, pretože sa pozerajú slepými očami. Vnímajú len povrchné veci, nejdú do hĺbky duše a nechcú si uvedomiť jednu dôležitú vec. A to je tá, že aj oni by sa mohli považovať za šťastných a možno sú ešte šťastnejší než nejaký bezduchý miliónár. Nemôžeme predsa považovať za šťastie drahé auto, milióny na konte, prepychový dom so záhradou alebo bohatých rodičov. To sú len niektoré zložky šťastia, a to úspech a radosť. Okrem toho má ale šťastie aj inú zložku. Záleží už len od neho, aký rebríček hodnôt si zvolí.

Častokrát sa nedarí. Veľakrát si pritom povieme to staré známe: „Prečo sa to stalo práve mne.“ Pritom nemyslíme na iných, ktorých postihlo možno ešte niečo horšie. V tomto sme my ľudia veľmi sebeckí, a to hovorím samozrejme aj o sebe. Sebalútosť je v nás zakódovaná rovnako ako základné fyziologické potreby – jesť, piť. Nehovorím však, že je to na škodu. Mnohým sa uľaví, keď sa niekomu postávajú. Faktom však zostáva, že sebalútosť ničí ľudské vnútro a tiež psychiku. Zaujímavé je, že mnohí z nás si to ani neuvedomujú a prijali tento stav, prípadne sú zmierení so životom prežitým vo vnútornom strese a obavách z budúcnosti.

Človek si teda naozaj nevie vážiť to, čo má. Nevie si uvedomiť, čo je preňho v prvom rade dôležité. Ja za dôležité považujem predovšetkým pozitívne myslenie. Konečný jav je len završením šťastného obdobia, ktoré k nemu viedlo. Mne sa napríklad už stalo, že

som chcel zapôsobiť na jednu slečinku, tak som jej dvoril. Čas za ktorý sa mi podarilo si ju získať boli asi nejaké tri týždne, potom sme začali spolu chodiť. Tie tri týždne boli nádherné. Boli plné očakávania, či sa mi s ňou podarí vytvoriť puto. Ale keď sme už spolu chodili, necítil som sa s ňou tak príjemne ako v čase, keď som o ňu bojoval.

Doteraz si neviem vysvetliť čím to bolo. Teraz je to už samozrejme iné, lebo plnohodnotný sa cítim vtedy, ak som s nejakou tou krásavicou už spolu. Ale jedno je isté. Keď sa to stalo aspoň mne, existuje to. Cesta k cieľu bola krajšia, než ten cieľ. Znie to čudne, ale je to tak u viacerých a vo viacerých veciach. Túžba po dosiahnutí niečoho je silnejšia, ako cieľ a teda šťastní sme kvôli našim túžbam. Napadla ma jedna veta:

**„Človek je nešťastný iba do tej miery, do akej sa za nešťastného považuje.“
Seneca ([3], 45)**

Chcel by som túto myšlienku rozvinúť. Ja ako mladý človek sa na svet dívam úplne ináč, než taký starý pán, ktorý prežil toho v živote dosť, aj dobrého, aj zlého. On vie ináč, už zrelo ohodnotiť čo je to šťastie, myslím celkovo. Ja si teraz naivne môžem predstaviť, že keď ja budem starý, budem šťastný, lebo zalovím v pamäti a vytiahnem pekné spomienky. Lebo na zlé človek podvedome alebo vedome zabúda. Teda aspoň podľa mňa. Budem spomínať na moje šibalstvá z detstva s mojimi kamarátmi, na pekné chvíle v kruhu rodiny, blízkych a kamarátov. Na prvú lásku. Na to, ako mi otec prvýkrát ukázal, ako sa treba oholiť, aby bol zo mňa muž ako sa patrí. Na spoločné prekonávanie problémov, na smiech v očiach ľudí, ktorí ma obklopili. To všetko znie veľmi pekne, ale má to háčik.

Rokmi prichádzajú aj choroby, stres, únava, nedostatok energie, elánu. Sme takí starí, nakoľko sa cítime byť starí. Ak si budeme nahovárať, že nevládzeme, naozaj nebudeme vládať. Raz som počul o jednom teste. Lekár testoval starých a chorých ľudí cez ich nevedomosť. Lekár im predpísal nejaké tabletky a povedal ľuďom, že im to pomôže. Pointa bola v tom, že im nepredpísal lieky vhodné na liečbu tej choroby, s ktorou bojovali. Napriek tomu polovica vyzdravela. A k tomu stačilo iba toľko, aby v to verili. Tento jav sa volá Placebo efekt. Aj keď má starý človek pekné spomienky, premôžu ho momentálne problémy, najčastejšie tie zdravotné. Silnejšie sú tým, že sú aktuálne. Šťastie ako dlhodobá charakteristika ľudského konania, vnímania, neobchádza nešťastné chvíle a nie je teda sledom radostných momentov.

Je skôr označením schopnosti prekonávať nešťastie a navzdory nepriazňam problémov naplňovať život. Je umením znášať utrpenie, vyrovnávať sa s nepríjemnosťami, ostať verný svojim ideálom aj za nepriazne okolností. Je teda zápasom, bojom, charakteristikou osobnosti. Niekedy sa hovorí, že treba vedieť byť šťastným a je v tom mnoho pravdy. Prax potvrdzuje, že pozitívny pohľad na svet úzko súvisí zo zdravím. Aj keď mnohí ľudia vidia pôvod šťastia najskôr v peniazoch, v konečnom dôsledku každý uprednostní zdravie a v tomto prípade je jedno, či ide o človeka s pozitívnym pohľadom na svet, alebo o pesimistu. Môže si však zdravý pesimista svojím správaním privolať chorobu, a tým skutočne nešťastie? A môže si človek, ktorý verí, nezáleží v čo, sám pomôcť a zázračne vyzdraviť?

Vnútorne nastavenie človeka je teda určite veľmi dôležité, aj keď sa nedá tvrdiť, že si

svojím myslením môžeme zapríčiniť chorobu. V prípade, že naozaj vážne chorí ľudia sa vzdajú a nesnažia sa dodržiavať rady lekára, šanca na prežitie je u nich porovnateľne nižšia ako u tých, ktorí pre svoje uzdravenie nasadia všetky sily. Ak chorý má prečo žiť, cíti podporu okolia, dokáže sa psychicky vzpružiť a bojovať. Šťastie je komplexný zážitok radosti s ohľadom na vyplnenie nádejí, prianí, očakávaní, ich zjednotenie s človekom samým a ich vedomé prežívanie, stav vnútorného pokoja, spokojnosti s vlastným životom.

Šťastie vystupuje ako cieľ ľudskej túžby a konania, jeho dosiahnutie sa stáva zmyslom ľudského života. Môže vystupovať ako najvyššie dobro, ktorého dosiahnutie je možné prostredníctvom úspechu, moci, zdravia, lásky, sebarealizácie a pod. Podľa Cirkvi je nešťastie spôsobené iba neprítomnosťou šťastia, lebo bolo vytlačené a je to len na nás, čo si v živote zvolíme. Ja som katolík a teda s týmto názorom aj súhlasím. So šťastím úzko súvisí láska. Láska je najčastejšiou témou aj súčasných popových pesničiek. Ale samozrejme v týchto pesničkách badať aj tému šťastia.

Slovenská kapela Gladiátor má v pesničke „V jeden deň“ istú časť, kde sa tiež spomína šťastie. Konkrétne tam odznie otázka, či hrdina pesničky má hľadať šťastie. Nie je to až taká hlúpa otázka. Z vlastných skúseností viem aj ja, že hľadanie šťastia je dilema. Je veľa ľudí, čo si myslia, že si šťastie nezaslúžia. A práve vtedy sa vynára táto otázka. A cez to som dospel k myšlienke, že tu sa nejedná o intuitívne cítenie. Človek, ktorý hoci už len zaváha nad hľadaním, pochopiteľne to bude mať ťažšie. Keď si vsugerujeme nevyhnutnosť nešťastia, je to teda veľmi zlý začiatok.

Samozrejme rodina, blízki, priatelia sú často oporou v týchto nezávideniahodných situáciách. Čo sa ale deje, keď už človek nemá nikoho, zostarol. Šťastie a samotné hľadanie šťastia nadobudnú iné parametre. Ešte častejšie ako v pesničkách sa s podobnými témami zaoberajú vo filmoch. Už súčasný svet je doslova presýtený filmami. Chybou je, že potom mnoho ľudí, hlavne mladých, to berie príliš vážne a pre nich sa z toho daného deja stáva možná skutočnosť. Takže aj v tomto prípade platí, že všetko je na nás jednotlivcoch, ako to absorbujeme do seba, ako to pochopíme. Nedávno som videl hoci nízkorozpočtový, ale dobre prepracovaný film. Reklamu robiť nechcem, ale v slovenskom preklade sa to volá „Zbohom baby.“

Dej nie je najdynamickejší, ale pointa trafila klinec po hlavičke. V kocke sa v tomto filme rozoberá, ako šéf policajného oddelenia nechá uniesť mladé dievčatko, o ktoré sa jej vlastná matka veľmi nestará kvôli nekalým obchodom s drogami. Dané medziludské vzťahy sú veľmi komplikované na vysvetlenie, ale celý film sa vás ako keby pýtal, či je v poriadku, ak unesieme dievčatko málo starostlivej matke s vedomím, že my sme tí dobrí, lebo sa o to dievčatko budeme celou svojou dušou a celým srdcom starať.

O tomto mal rozhodnúť kompetentný detektív. Nakoniec to dopadlo tak, že únos nahlásil a malá sa vrátila k matke. Nuž ale v tom ako keby nám niečo šepkalo, že to nemuselo byť najlepšie rozhodnutie. Takéto filmy s otvoreným koncom sú príjemné tým, že môžete po skončení uvažovať ďalej. Teda ja tieto príležitosti v plnej miere aj využívam.

Záver

Ako každý projekt, aj tento mal svoj cieľ a hlavne zmysel. Teda aspoň som sa snažil. Mojou ideou bolo prezentovať zmýšľanie o šťastí ako v minulosti, tak i v prítomnosti. Z minulosti som si vybral známeho antického filozofa Epikúra a hovoril o jeho myšlienkach a vzápätí o mojich o ňom a jeho učení. Ďalšou časťou boli moje osobné úvahy už nezávisle na tom, ako by to vnímal Epikuros. Mojou víziou bolo aj priblíženie podstaty tejto témy ako aj pointa, že materialistický svet a my ako materialistická spoločnosť dlhodobo nemáme žiadnu budúcnosť, alebo dlhú, no nepríjemnú.

Veď asi intuitívne zistíme, že materiálne chápanie javov, vecí, ale hlavne štastia prináša sobecké myšlienky, ktoré keď nie sú vhodne usmerňované, môžu prerásť v niečo horšie. Takým príkladom môže byť napríklad túžba jedinca byť „šťastným“ na úkor druhého jedinca, dokonca aj v rámci jednej rodiny. Takáto budúcnosť nie je lákavá pre nikoho. Najsmutnejšie je ale to, že my si to vyberieme. Nemôžeme sa vyhovárať na ostatných, že to kvôli nim.

Ak stratíme našu schopnosť dávať humánnosť do popredia, nech sa jedná o čokoľvek, je to zlý začiatok a hlavne začiatok veľkej chyby. Keďže kauzalita funguje, bude to mať dôsledky. A môžeme sa dostať do situácie, keď už bude neskoro. Ďalším veľkým problémom je, že napriek našej racionálnej spoločnosti, priamy varovný prst sa málokedy ukazuje a keď sa to deje, tak iba so slabou razanciou. Človek podľa doby v ktorej žije, podľa neustáleho porovnávania situácií, skúseností a veku začína byť kritický v chápaní voči svetu, voči ostatným. Ono je to v poriadku, veď kritika usmerňuje, využime teda toto naše právo.

Použitá literatúra:

1. Epikuros, O šťastnom živote, Pravda, Bratislava, 1989
2. Gaarder Jostein, Sofiin svet, Sofa, Bratislava, 1996
3. Lenčová Žofia, Perly poznania, Knižné centrum, Žilina, 2000
4. Festugiére André-Jean, Epikúros a jeho bohové, Oikoymenh, 1996
5. Jiřina Popelová, Etika : (Dejiny etických teótií), Bratislava : Pravda, 1981
6. www.wikipedia.sk, wikicitáty

Spoluautorkou článku je Brinzová Marta, PhD., Ústav manažmentu v Bratislave

---